

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту
освіти»

12 вересня 2024 року, протокол № 7

Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

В. В. Супрун

В. В. Супрун

**СВІТОВИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ І
АНДРАГОГІВ**

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

(ОК 10 – Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів)

Рівень освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи. Андрагогіка

Київ - 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів» циклу обов'язкових освітніх компонент зі спеціальності складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

Т. Є. Рожнова, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.)

Затверджено вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (протокол № 7 від 12 вересня 2024 р.)

© Рожнова Т. Є., 2024 р.

© ДЗВО «УМО», 2024 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, освітній рівень, спеціальність</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи. Андрагогіка	Навчальна дисципліна циклу обов'язкових освітніх компонентів
		Рік підготовки
Загальна кількість годин – 120	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції
		6
		Практичні, семінарські
		4
		Самостійна робота
110		
Вид контролю		
Екзамен		

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та аудиторної роботи становить 8% / 92%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: оволодіння майбутніми фахівцями цілісним уявленням про моделі вищої освіти в зарубіжних країнах; ознайомитись із світовим досвідом підготовки викладачів вищої школи та андрагогів.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання, наукової та професійної підготовки здобувачів вищої освіти та слухачів відповідно до державних та європейських стандартів і потреб суспільства;
- систематизувати знання здобувачів вищої освіти з основ організації формальної, неформальної освіти;
- оволодіння знаннями з основ педагогічної майстерності;
- ознайомитись з комплексним застосуванням умінь і навичок щодо виявлення спільних і відмінних рис у професійній підготовці викладачів вищої школи та андрагогів в умовах закладів вищої освіти зарубіжжя;

- спрямовувати на поглиблене вивчення й об'єктивне осмислення проблем, що виникають в галузі зарубіжної підготовки майбутніх фахівців і на цій основі визначати шляхи їх вирішення;
- оволодіння передовими формами, методами та засобами навчання і виховання здобувачів освіти;
- формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування;
- оволодіння психолого-педагогічною майстерністю та культурою професійної діяльності;
- дотримання у своїй діяльності принципів студентоцентризму;
- вироблення необхідних умінь в галузі самовиховання, самоосвіти, самореалізації майбутнього педагога-андрагога.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є професійна підготовка викладача вищої школи та андрагога у зарубіжних країнах.

Вивчення дисципліни сприяє: процесу формування професійних рис інноваційного педагога ЗВО, як того вимагає розвиток цифрового, знаннєвого, суспільства, людину критичного мислення, організаційної культури. Курс дисципліни «Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів» націлений на ознайомлення зі світовим дискурсом підготовки викладачів вищої школи і андрагогів, зокрема його теоретико-методологічною складовою; здійснення аналітичного огляду підготовки викладачів вищої школи і андрагогів; аналіз світового досвіду підготовки викладачів вищої школи і андрагогів, зокрема у країнах Європейського Союзу, та можливості їхнього застосування в Україні; формування у здобувачів вміння здійснювати ефективну організацію освітнього процесу у ЗО на основі знань теорії й практики вищої освіти, моделювання діяльності фахівця; готовність визначати рівень особистісного і професійного розвитку, виявляти можливості підвищення ефективності викладацької діяльності; здатність до саморозвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів» здобувачі вищої освіти мають набути **інтегральної компетентності:** здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук; **загальних компетентностей (ЗК):**

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути **фахових (спеціальних СК) компетентностей:**

СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК10. Здатність до андрагогічного супроводу освітнього процесу дорослих, спрямованого на сприяння особистісному та професійному розвитку різних категорій дорослих.

СК. 12. Здатність до формування культури навчання впродовж життя.

Результати навчання:

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН 12. Знати особливості особистісного та професійного розвитку різних категорій дорослих.

РН 14. Формувати культуру навчання впродовж життя.

Передумови вивчення дисципліни.

Дисципліна інтегрує відповідно до свого предмету знання з іншими галузями знань: соціологічних, педагогічних, психологічних наук тощо.

Дисципліна корелює з такими начальними дисциплінами, що вивчаються здобувачами вищої освіти, як «Методика викладання у вищій школі», «Педагогічна психологія», «Методологія наукових досліджень», «Коучинг в освіті», «Андрагогіка і герогогіка в контексті неперервної освіти», «Освітня політика України в умовах євроінтеграції» тощо.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти.

Формування систем вищої освіти європейських країн. Тенденції та рівні світової вищої освіти. Вимоги до викладача вищої школи. Головні складові викладацької діяльності. Моделі поведінки та діяльності викладача. Стили викладання. Вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти. Підходи щодо визначення педагогічної майстерності. Основні складові педагогічної культури. Педагогічна майстерність викладача ЗВО та її вплив на якість навчання. Майстерність педагогічного спілкування, як основний чинник для викладача вищої школи. Професійно-творчий розвиток для професійного зростання викладача ЗВО. Педагогічний такт викладача вищої школи та його майстерність у розв'язанні педагогічних конфліктів. Майстерність організації освітнього процесу під час аудиторних та позааудиторних занять у ЗВО. Академічна доброчесність у ЗВО.

Тема 2. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців для вищої освіти у країнах – членах Європейського Союзу.

Професійне становлення фахівців для вищої школи в Німеччині. Інтегративний підхід, як загальноєвропейська тенденція у підготовці фахівців. Мережа освітніх установ з професійної підготовки фахівців для вищої школи. Навчальні програми підготовки фахівців. Загальна характеристика освітніх закладів для підготовки фахівців для вищої освіти у Франції. Диференційована багаторівнева система підготовки фахівців у ЗВО Франції. Освітні програми з підготовки фахівців для вищої освіти в Австрії. Характеристика мережі освітніх закладів для підготовки фахівців вищої школи в Швеції. Навчальні плани і програми підготовки фахівців. Професійна освіта фахівців для вищої школи у Польщі. Підготовка фахівців для вищої освіти у Норвегії. Професійне становлення майбутніх фахівців вищих шкіл у Фінляндії. Моделі підготовки фахівців вищої школи у Греції та Бельгії. Підготовка фахівців для вищої освіти у Данії.

Професійна підготовка фахівців для вищої освіти в Англії. Професійне становлення фахівців для вищої школи у Швейцарії. Система професійної підготовки фахівців для закладів вищої освіти в США. Новітні світові та європейські освітні практики підготовки фахівців для вищої школи.

Тема 3. Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.

Андрагогіка, особливості реалізації андрагогічного підходу в закладах вищої освіти України. Андрагогіка, особливості реалізації андрагогічного підходу в закладах вищої освіти. Особливості реалізації андрагогічного підходу в закладі вищої освіти. Освіта дорослих: європейська та американська: початку ХХІ ст. Історія та традиції освіти дорослих у США. Світова Асоціація з питань освіти дорослих у Лондоні (1919р.) Аналіз проблематики розвитку міжнародного руху в сфері освіти дорослих в Ельсінорі (Данія, 1949); Монреалі (Канада, 1960); у Токіо (Японія, 1972); Парижі (Франція, 1985) та Гамбурзі (Німеччина, 1997р.). Симпозіуми з питань освіти дорослих. УІ Міжнародна конференцій у Бразилії (експертами ЮНЕСКО затверджена постанова про збільшення фінансування і підвищення відповідальності урядів країн за освіту дорослих). Перша конференція, ініційована та організована ISCAE (1995 р.) м. Бамберг (Німеччина). Питання: методи, проблеми і труднощі, пов'язані з проведенням міжнародних порівняльно-педагогічних досліджень в сфері освіти дорослих. 2 конференція – 1998 в м. Радовліце (Словенія): питання освіти дорослих. Питання змісту освіти дорослих аспекти: освіта як спосіб вирішення життєвих проблем дорослої людини; проблемність як характеристика подання матеріалу(знання передаються не у вигляді готового підсумку, рецепта: дорослі самі навчаються, залучаючись до евристичного пошуку рішень; при цьому активізуються їхні знання, досвід, аналітичні вміння, усвідомлюється недостатність знань і тим самим стимулюється пізнавальний процес); проблема як вихід за межі конкретної певної галузі

у більш широкі сфери наук; суспільного життя, мистецтва; зв'язок навчання з глобальними проблемами людини і людства).

Тема 4. Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих. Історичне підґрунтя та законодавчий супровід. Європейська програма застосування концепції освіти дорослих, починаючи з 2000 (рік заснування). Меморандум про освіту впродовж життя. Країни-члени Євросоюзу, країни Східної та Центральної Європи і країни-кандидати: консультації за участю державних органів та громадян. Напрями Меморандуму (Брюссель 2001 року) освітньої діяльності, що мають забезпечити активніший розвиток освіти дорослих у країнах Європи: нові базові навички для кожного; більше інвестицій в людські ресурси; інновації в освіта та навчанні; пропаганда навчання серед населення; переосмислення ролі й місця керівництва; переміщення навчання ближче до дому. Паризьке комюніке Конференції міністрів освіти європейських країн – членів Болонського процесу, ухваленому 25 травня 2018 р. Впровадження освітніх практик викладання й навчання, їх підтримка, стимулювання та поширення цифрового та змішаного навчання, а також діджиталізації освітнього процесу.

Тема 5. Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.

Інститут освіти ЮНЕСКО (Гамбург) – формування європейської політики в освіті дорослих. Послуги національним мережам, організаціям і фахівцям – тренінгові та стипендіальні програми. Центр інформації і документації, консультативна допомога фахівцям різних регіонів країн світу. Стратегічна роль ЮНЕСКО у розвитку освіти дорослих на початку ХХІ Століття. ЮНЕСКО – «Рекомендації про розвиток і використання багатомовності та загального доступу до кіберпростору» - розповсюдження грамотності в галузі інформаційних і комунікативних технологій (ІКТ). Європейське відділення ЄУРИДАЙС – можливість отримувати інформацію через систему Інтернет.

Тема 6. Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих.

Неперервна професійна освіта: досвід Словаччини. Функціонування регіональних центрів освіти дорослих в Угорщині. Функціонування центрів дорослих в Республіці Австрія. Соціальне партнерство у ступеневій професійній підготовці фахівців в Австрії та Німеччині.

Комплексний підхід як концептуальна основа професійного розвитку вчителів у ФРН. Стратегічне управління професійним розвитком в університетах Республіки Польща. Провайдери освіти дорослих у Грецькій Республіці. Історичні передумови становлення освіти дорослих у Мексиці (ХУП-ХІХ ст.). Філософсько-педагогічні аспекти розвитку освіти дорослих у США Розвиток дорадчої освіти у США. Громадські організації дорослих у розвитку та становленні медіа освіти у Канаді. Освіта дорослих в країнах Західної Європи, Японії та Китаю. Міжнародна освітня програма в сфері освіти дорослих – «Erasmus+: Grundtvig».

Тема 7. Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму. Докорінні трансформаційні процеси у галузі освіти в країнах зарубіжжя. Принцип людиноцентризму: сприяння розвитку особистості, самореалізації людини в особистому та професійному житті, підвищенню її компетентності й конкурентоспроможності. Розвиток людини – потужний чинник розвитку суспільства і економіки. Принцип людиноцентризму - базовий у змісті формальної і неформальної освіти. Максимальне наближення освіти дорослих до освітньо-культурних потреб і здібностей, життєвих планів особистості. Роль міжнародних конгресів, конференцій, асамблей, симпозіумів і нарад у розвитку досвіду роботи з питань освіти дорослих. Загальні риси і тенденції розвитку навчання дорослих в європейських країнах. Реалізація основних шляхів отримання формальної та неформальної освіти. Система спеціалізованих установ загальної та професійної освіти, культурно-освітніх, дозвільних установ тощо. Моделі розвитку національної політики в сфері освіти дорослих, розробка та впровадження.

Тема 8. Реалії та перспективи освіти дорослих. Мобільність у сфері освіти дорослих. Сучасне застосування інновацій у сфері освіти дорослих: дистанційна форма навчання, використання комунікаційних інформаційних технологій, забезпечення сучасною технікою інформаційних потоків. Використання комп'ютерних технологій та можливостей систем Інтернет. Сучасна політика уряду Англії в галузі освіти дорослих: «Вміння» (skills).

Трансформація професіоналізованої моделі освіти дорослих в Англії (реформа останньої чверті ХХ- початку ХХІ ст.: зниження обсягів державного фінансування та інвестування; посилення централізації управління, введення єдиних національних стандартів та кваліфікацій; уніфікація змісту навчальних програм спрямована на поєднання академічного та професійного компонентів з метою підготовки універсальних робочих місць. Освіта дорослих та її особливості в Німеччині : Народні університети, курси в галузі професійної освіти. Напрями освіти дорослих Швеції : традиційна освіта для дорослих, позааудиторна освіта дорослих ; професійно-технічна освіта на ринку праці. Освітні програми для дорослих. Отримання нових кваліфікацій та підвищення кваліфікації. Освіта дорослих в Словенії : програми; школи іноземних мов для дорослих слухачів. Програми професійного навчання та складання професійних іспитів. Система «сертифікації» на основі компетенції; оцінювання та аналіз освітніх кваліфікацій (2000 р.), підготовлена Міністерством праці, сім'ї та соціальних справ у співпраці з соціальними партнерами. Кіпр – особливості навчання дорослих : вечірні курси, вивчення всіх європейських мов. Позашкільна освіта дорослих: коло знань, що викладаються, визначається з урахування бажань та інтересів тих, кого навчають; домінуючими дидактичними форми: лекції, бесіда і дискусію; найбільш характерним методом передачі знань є наочна вербальність; обробка знань опосередкований, евентуальний (спорадичний, тобто від випадку до випадку). Самоосвіта : вибір досліджуваних знань відбувається самостійно. Мовна політика Європейського Союзу реалізується в освіті дорослих : вивчення іноземних мов людьми з особливими потребами, сприянні збільшення різноманітності мов; створенні спеціальних мовних класів. Значимість публікації в освіті дорослих : аналітичні, довідкові, статистичні, тематичні видання та дослідження. Володіння іноземною мовою - фундаментальна компетентність громадянина суспільства. Мовна політика Європейського Союзу (FU Language Policy) – кожен громадянин повинен володіти двома мовами, крім рідної.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем		Кількість годин			
		усього	у тому числі		
			л	п	с/р
Тема 1.	Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти.	15	2	1	12
Тема 2.	Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців для вищої освіти у країнах – членах Європейського Союзу.	15	-	-	15
Тема 3.	Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.	15	1	1	13
Тема 4.	Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.	15	-	-	15
Тема 5.	Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.	15	2	1	12
Тема 6.	Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих.	15	1	1	13
Тема 7.	Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму.	15	-	-	15
Тема 8.	Реалії та перспективи освіти дорослих.	15	-	-	15
Всього		120	6	4	110

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми лекційних занять	Зміст лекційних занять	Год.
1	<p>Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти.</p> <p>Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування систем вищої освіти європейських країн. 2. Тенденції та рівні світової вищої освіти. 3. Вимоги до викладача вищої школи. 4. Головні складові викладацької діяльності. 5. Моделі поведінки та діяльності викладача. 6. Стилi викладання. 7. Вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти. 8. Підходи щодо визначення педагогічної майстерності. 9. Академічна доброчесність у ЗВО. 10. Основні складові педагогічної культури. 11. Педагогічна майстерність викладача ЗВО та її вплив на якість навчання. 12. Майстерність педагогічного спілкування, як основній чинник для викладача вищої школи. 13. Професійно-творчий розвиток для професійного зростання викладача ЗВО. 14. Педагогічний такт викладача вищої школи та його майстерність у розв'язанні педагогічних конфліктів. 15. Майстерність організації освітнього процесу під час аудиторних та позааудиторних занять у ЗВО. 16. Професійна підготовка педагогів у зарубіжних країнах: ключові аспекти. 17. Основні міжнародні концепції освіти дорослих (ЮНЕСКО, ООН, Європейський Союз). 18. Андрагогіка, особливості реалізації андрагогічного підходу в закладах вищої освіти України. 19. Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих. 	<p>2</p> <p>1</p>
2	<p>Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.</p> <p>Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інститут освіти ЮНЕСКО (Гамбург) – формування європейської політики в освіті дорослих. 2. Європейські тенденції в розвитку освіти дорослих 3. Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих. 4. Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму. Функціонування регіональних центрів освіти дорослих в Угорщині. 5. Функціонування центрів дорослих в Республіці Австрія. 6. Соціальне партнерство у ступеневій професійній підготовці фахівців в Австрії та Німеччині. 7. Комплексний підхід як концептуальна основа професійного розвитку вчителів у ФРН. 8. Стратегічне управління професійним розвитком в університетах Республіки Польща. 9. Провайдери освіти дорослих у Грецькій Республіці. 10. Освіта дорослих в країнах Західної Європи, Японії та Китаю. 	<p>2</p> <p>1</p>

		11. Міжнародна освітня програма в сфері освіти дорослих – «Erasmus+: Grundtvig».	
	Всього		6

6. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми семінарських занять	Зміст практичних занять	Год.
1	<p>Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти.</p> <p>Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.</p>	<p>1) Обговорення теоретичних засад професійної підготовки викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти.</p> <p>2) Погляд концептуальних засад міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.</p> <p>1) Презентація результатів та обговорення.</p> <p>Завдання І. Підготувати кожному здобувачеві вищої освіти одну презентацію (можна об'єднатися по 2-3 здобувача вищої освіти по кожній презентації, а можна індивідуально підготувати), розподілити питання між студентами групи так, щоб охопити весь перелік питань.</p> <p>Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування систем вищої освіти європейських країн. 2. Тенденції та рівні світової вищої освіти. 3. Вимоги до викладача вищої школи. 4. Головні складові викладацької діяльності викладача вищої школи. 5. Моделі поведінки та діяльності викладача в ЗВО. 6. Стилі викладання у ЗВО. 7. Вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти. 8. Підходи щодо визначення педагогічної майстерності. 9. Основні складові педагогічної культури. 10. Педагогічна майстерність викладача ЗВО та її вплив на якість навчання. 11. Академічна доброчесність у ЗВО. 12. Майстерність педагогічного спілкування, як основний чинник для викладача вищої школи. 13. Професійно-творчий розвиток для професійного зростання викладача ЗВО. 14. Педагогічний такт викладача вищої школи та його майстерність у розв'язанні педагогічних конфліктів. 15. Майстерність організації освітнього процесу під час аудиторних та позааудиторних занять у ЗВО. 16. Професійна підготовка педагогів у зарубіжних країнах: ключові аспекти. 17. Проаналізувати, як змінювалися підходи до підготовки викладачів у вищій школі протягом XX–XXI століття. 18. Розглянути вплив Болонського процесу на підготовку викладачів у європейських країнах. 	<p>1</p> <p>1</p>

		<p>19. Андрагогіка, особливості реалізації андрагогічного підходу в закладах вищої освіти України.</p> <p>20. Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.</p> <p>Завдання II. Написати есе на тему: “Яким має бути викладач вищої школи XXI століття, із врахуванням українського та міжнародного досвіду?”.</p> <p>Завдання III. Створити презентацію про підготовку викладачів у закордонних університетах (наприклад, Гарвард, Оксфорд, Кембридж). Можна на прикладі європейських ЗВО.</p> <p>Завдання теоретичні:</p> <p>I. Дайте визначення основних термінів і понять: “освітній процес”, “науково-педагогічні працівники”, “андрагогіка”, “андрагогічний підхід”.</p> <p>II. Афоризми.</p> <p>Запропонуйте афоризми, в яких найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому саме ці афоризми найбільш підходять до цієї теми.</p> <p>Практичне завдання: Створити інфографіку, яка відображає ключові етапи підготовки викладачів у вищій школі в різних країнах світу (на вибір).</p> <p>Питання для роздумів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Щоб Ви хотіли змінити в підготовці викладача вищої школи у нашому ЗВО? Який зарубіжний досвід з підготовки викладачів ЗВО, на Вашу думку, слід впроваджувати в ЗВО України? 	
2	<p>Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.</p> <p>Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Обговорення особливостей європейських організацій в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих. Аналіз зарубіжного досвіду формальної і неформальної освіти дорослих. Презентація результатів та обговорення. <p>Завдання I. Підготувати кожному здобувачеві вищої освіти одну презентацію (можна об’єднатися по 2-3 здобувача вищої освіти по кожній презентації, а можна індивідуально підготувати), розподілити питання між студентами групи так, щоб охопити весь перелік питань.</p> <p>Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> Інститут освіти ЮНЕСКО (Гамбург) – формування європейської політики в освіті дорослих. Європейські тенденції в розвитку освіти дорослих Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих. Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму. Функціонування регіональних центрів освіти дорослих в Угорщині. Функціонування центрів дорослих в Республіці Австрія. Соціальне партнерство у ступеневій професійній підготовці фахівців в Австрії та Німеччині. 	<p>1</p> <p>1</p>

	<p>7.Комплексний підхід як концептуальна основа професійного розвитку вчителів у ФРН.</p> <p>8.Стратегічне управління професійним розвитком в університетах Республіки Польща.</p> <p>9. Провайдери освіти дорослих у Грецькій Республіці.</p> <p>10. Освіта дорослих в країнах Західної Європи, Японії та Китаю.</p> <p>11.Міжнародна освітня програма в сфері освіти дорослих – «Erasmus+: Grundtvig».</p> <p>Завдання II. а) Проаналізувати визначення та основні характеристики формальної та неформальної освіти дорослих.</p> <p>б) Порівняти підходи до цих видів освіти в різних країнах (наприклад, Німеччина, США, Фінляндія).</p> <p>Завдання III. Дослідити приклади неформальної освіти дорослих, таких як освітні клуби, воркшопи чи громадські навчальні центри у США або Європі. Підготувати презентацію про їхню організацію.</p> <p>Завдання теоретичні:</p> <p>I. Дайте визначення основних термінів і понять: “формальна освіта”, “неформальна освіта”.</p> <p>II. Афоризми</p> <p>Запропонуйте афоризми, в яких найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому саме ці афоризми найбільш підходять до цієї теми.</p> <p>Питання для роздумів:</p> <p>1. Який зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих, на Вашу думку, можна впроваджувати в Україні?</p>	
	Всього	4

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Год.
1	Тема 1. Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти	12
2	Тема 2. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців для вищої освіти у країнах – членах Європейського Союзу.	15
3	Тема 3. Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.	13
4	Тема 4. Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.	15
5	Тема 5. Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.	12
6	Тема 6. Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих.	13

4	Тема 7. Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму.	15
5	Тема 8. Реалії та перспективи освіти дорослих.	15
	Всього	110

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тема: “Професійна підготовка викладачів вищої школи у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти”.

Порівняльний аналіз систем підготовки викладачів у вищій школі:

Порівняти підходи до професійної підготовки викладачів вищої школи в Україні та одній із зарубіжних країн (наприклад, США, Німеччина, Фінляндія, Поль

Визначити основні спільні та відмінні риси цих систем

Роль магістратури в підготовці викладачів:

Проаналізувати програми магістерської підготовки викладачів закладів вищої освіти у кількох країнах.

Зробити висновки щодо особливостей структури та змісту навчання.

Компетентнісний підхід:

Визначити, які компетентності формуються у викладачів вітчизняних та закордонних системах освіти.

Охарактеризувати роль педагогічної практики у формуванні цих компетентностей.

Проаналізувати питання щодо дотримання академічної доброчесності у ЗВО.

Практичні завдання:

Розробка навчальної програми:

Скласти проєкт навчальної програми для викладачів вищої школи з урахуванням сучасних світових тенденцій у педагогічній освіті.

Інтерв'ю з викладачами:

Провести інтерв'ю з викладачами вищої школи (українськими або іноземними) щодо їх професійної підготовки. Підготувати короткий звіт із висновками.

Моделювання освітнього процесу:

Розробити модель навчального заняття для підготовки викладачів, що поєднує методи вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

Дослідницькі завдання

Дослідження історичного розвитку підготовки викладачів:

Проаналізувати, як змінювалися підходи до підготовки викладачів у вищій школі протягом ХХ–ХХІ століття.

Окремо розглянути вплив Болонського процесу на підготовку викладачів у європейських країнах.

Вивчення інноваційних методик:

Зібрати дані про інноваційні методи підготовки викладачів у закордонних закладах освіти.

Визначити, які з них можливо адаптувати до вітчизняних умов.

Педагогічний експеримент:

Організувати експеримент з впровадження елементів закордонного досвіду в процес підготовки викладачів у вашому закладі освіти.

Проаналізувати результати.

Творчі завдання

Есе або презентація:

Написати есе на тему "Яким має бути викладач вищої школи XXI століття?" із врахуванням українського та міжнародного досвіду.

Створити презентацію про підготовку викладачів у закордонних університетах (наприклад, Гарвард, Оксфорд, Кембридж).

Розробка тренінгу:

Підготувати тренінг для викладачів з використанням методик, популярних у закордонній практиці (наприклад, коучинг, інтерактивне навчання, гейміфікація).

Візуалізація:

Створити інфографіку, яка відображає ключові етапи підготовки викладачів у вищій школі в різних країнах світу.

Тема: Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців для вищої освіти у країнах – членах Європейського Союзу.

Теоретичні завдання

Аналіз європейських стандартів освіти:

Вивчити стандарти професійної підготовки фахівців у країнах ЄС на основі Європейської рамки кваліфікацій (EQF).

Проаналізувати їх вплив на структуру освітніх програм.

Болонський процес:

Дослідити роль Болонського процесу у формуванні сучасної системи підготовки фахівців для вищої освіти в країнах ЄС.

Визначити ключові досягнення та виклики впровадження цього процесу.

Інтернаціоналізація освіти:

Охарактеризувати тенденцію інтернаціоналізації в професійній підготовці викладачів у країнах ЄС.

Вивчити приклади програм академічної мобільності, таких як Erasmus+.

Практичні завдання

Порівняння освітніх систем:

Провести порівняльний аналіз підготовки фахівців у вищій освіті двох обраних країн ЄС (наприклад, Німеччина і Франція).

Визначити їх спільні риси та унікальні особливості.

Створення освітньої програми:

Розробити модель програми професійної підготовки для викладачів, що відповідає сучасним тенденціям освіти в ЄС.

Включити в програму інноваційні методики викладання.

Оцінка навчальних підходів:

Проаналізувати навчальний план реальної магістерської або докторської програми однієї з країн ЄС.

Розробити рекомендації для адаптації такого підходу у вітчизняній системі освіти.

Дослідницькі завдання

Компетентнісний підхід:

Дослідити, як у країнах ЄС розвивають ключові компетенції майбутніх викладачів, включаючи цифрову, педагогічну та міжкультурну компетентності.

Зробити висновки щодо застосування цього підходу в Україні.

Інновації в освіті:

Зібрати дані про використання інноваційних технологій у підготовці фахівців у вищій школі ЄС (онлайн-курси, віртуальні симуляції, штучний інтелект).

Визначити перспективи впровадження таких технологій у національну систему освіти.

Професійний розвиток викладачів:

Вивчити стратегії професійного розвитку викладачів у країнах ЄС, такі як програми підвищення кваліфікації, тренінги або менторство.

Запропонувати шляхи адаптації цих стратегій до українських реалій.

Творчі завдання

Есе або стаття:

Написати есе на тему "Чому Європейський Союз є лідером у формуванні інноваційних підходів до професійної підготовки фахівців для вищої освіти?".

Презентація:

Створити презентацію про сучасні тенденції підготовки фахівців у країнах ЄС із фокусом на одну із ключових тенденцій, наприклад, цифровізацію освіти.

Інфографіка:

Розробити інфографіку, яка показує основні особливості професійної підготовки викладачів у різних країнах ЄС.

Практично-дослідницькі завдання

Вивчення досвіду партнерських університетів:

Проаналізувати досвід підготовки викладачів у партнерських університетах ЄС у межах програм Erasmus+.

Запропонувати механізми вдосконалення співпраці українських університетів з європейськими закладами освіти.

Модель "університет 4.0":

Розробити проект впровадження концепції "університет 4.0" у підготовку фахівців для вищої освіти, беручи до уваги європейський досвід.

Кейс-стаді:

На основі реальних даних про підготовку викладачів в університетах ЄС (наприклад, University of Helsinki, University of Amsterdam), розробити кейс-стаді з пропозиціями для модернізації підготовки в Україні.

Тема Концептуальні засади міжнародної діяльності в сфері освіти дорослих.

Теоретичні завдання

Аналіз міжнародних концепцій освіти дорослих:

Проаналізувати основні міжнародні концепції освіти дорослих (ЮНЕСКО, ООН, Європейський Союз).

Визначити їх ключові принципи та підходи.

Освітня політика міжнародних організацій:

Дослідити роль ЮНЕСКО, Європейської асоціації освіти дорослих (ЕАЕА) або інших організацій у формуванні глобальних стандартів освіти дорослих.

Компаративний аналіз:

Порівняти концептуальні засади освіти дорослих у різних країнах (наприклад, Фінляндія, Німеччина, США).

Визначити, як ці засади впливають на розвиток суспільства.

Практичні завдання

Розробка освітньої програми:

Розробити програму освіти дорослих, орієнтуючись на принципи міжнародних концепцій (наприклад, принципи "навчання протягом життя").

Вивчення міжнародних практик:

Ознайомитися з досвідом реалізації програм освіти дорослих у міжнародних проектах, таких як Erasmus+ для дорослих.

Підготувати рекомендації для вітчизняної освіти дорослих.

Оцінка освітньої політики:

Проаналізувати державну політику у сфері освіти дорослих у країні-члені ЄС.
Запропонувати шляхи адаптації кращих практик в Україні.

Дослідницькі завдання

Роль цифрових технологій:

Дослідити роль цифровізації у сфері освіти дорослих на міжнародному рівні.
Визначити переваги та виклики впровадження цифрових інструментів.

Освіта для сталого розвитку:

Дослідити зв'язок освіти дорослих із цілями сталого розвитку ООН.
Проаналізувати приклади успішної реалізації таких програм у різних країнах.

Фінансування міжнародних програм:

Вивчити джерела фінансування міжнародних програм у сфері освіти дорослих.
Дослідити роль грантів і партнерських програм у їх реалізації.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Освіта дорослих як ключовий інструмент соціальної трансформації: міжнародний досвід".

Презентація:

Підготувати презентацію про ключові концепції міжнародної освіти дорослих, спираючись на досвід ЄС або Північної Америки.

Інфографіка:

Розробити інфографіку, яка показує міжнародні ініціативи в сфері освіти дорослих та їх вплив на розвиток суспільства.

Практично-дослідницькі завдання

Кейс-стаді:

Розробити кейс-стаді, що демонструє успішну реалізацію міжнародного проекту з освіти дорослих (наприклад, у Німеччині або Нідерландах).

Порівняльна таблиця:

Скласти таблицю, що порівнює освітні моделі для дорослих у трьох різних країнах за ключовими критеріями (цілі, фінансування, методи викладання).

Дослідження ролі освіти дорослих у професійній підготовці:

Проаналізувати, як міжнародні програми освіти дорослих сприяють професійному розвитку фахівців у різних галузях.

Творчо-дослідницькі завдання

Проект:

Розробити проект міжнародної співпраці у сфері освіти дорослих між Україною та країною ЄС.

Інтерв'ю з експертами:

Провести інтерв'ю з фахівцями, які беруть участь у міжнародних проектах із освіти дорослих, та створити звіт із їх досвідом та рекомендаціями.

Аналіз документів:

Дослідити ключові міжнародні документи в галузі освіти дорослих (наприклад, Гамбурзьку декларацію ЮНЕСКО) та підготувати аналітичний огляд їх значення для глобальної освіти.

Тема: Історія міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.

Теоретичні завдання

Аналіз історичних етапів:

Визначити основні етапи розвитку міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.
Описати їхні особливості та ключові досягнення.

ЮНЕСКО і освіта дорослих:

Дослідити роль ЮНЕСКО у формуванні міжнародної політики в сфері освіти дорослих. Проаналізувати основні документи ЮНЕСКО (наприклад, Гамбурзьку декларацію 1997 року).

Освітні рухи та ініціативи:

Дослідити історію міжнародних освітніх рухів, таких як "Навчання протягом життя" або рухи за грамотність.

Визначити їхній вплив на розвиток освіти дорослих.

Практичні завдання

Порівняльний аналіз:

Порівняти розвиток міжнародної діяльності у сфері освіти дорослих у XX і XXI століттях.

Визначити ключові тенденції та відмінності.

Дослідження міжнародних організацій:

Ознайомитися з діяльністю міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО, ОЕСР, або Європейська асоціація освіти дорослих (ЕАЕА), у різні історичні періоди.

Створення хронології:

Розробити хронологічну шкалу ключових подій у міжнародній діяльності, пов'язаній з освітою дорослих (конференції, декларації, програми).

Дослідницькі завдання

Історія міжнародних конференцій:

Дослідити історію міжнародних конференцій з освіти дорослих (наприклад, CONFINTEA).

Визначити їхній вплив на формування сучасної політики освіти дорослих.

Розвиток концепції "навчання протягом життя":

Вивчити історію виникнення та поширення концепції "навчання протягом життя".

Проаналізувати, як ця ідея вплинула на міжнародну діяльність у сфері освіти дорослих.

Вплив програм підвищення грамотності:

Дослідити вплив міжнародних програм боротьби з неграмотністю (наприклад, кампаній ЮНЕСКО) на розвиток освіти дорослих.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Як історія міжнародної діяльності в освіті дорослих вплинула на сучасний світ?".

Презентація:

Підготувати презентацію про історію становлення освіти дорослих як міжнародного явища.

Інфографіка:

Створити інфографіку, яка відображає ключові моменти розвитку міжнародної діяльності в освіті дорослих.

Практично-дослідницькі завдання

Аналіз документів:

Ознайомитися з основними історичними документами (наприклад, Белемська рамкова програма дій 2009 року) і підготувати аналітичний огляд їхнього впливу.

Кейс-стаді:

Розробити кейс-стаді на основі аналізу конкретного міжнародного проекту або програми з освіти дорослих у минулому (наприклад, програма боротьби з неграмотністю ЮНЕСКО у 1960-х роках).

Порівняльна таблиця:

Скласти таблицю, що відображає розвиток міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих у різних регіонах світу (Європа, Азія, Африка).

Творчо-дослідницькі завдання

Проект:

Розробити проект на тему: "Які історичні досягнення міжнародної діяльності в освіті дорослих можна застосувати для вирішення сучасних викликів?".

Роль регіональних ініціатив:

Дослідити історію регіональних ініціатив у галузі освіти дорослих (наприклад, програми освіти для жінок у країнах Африки).

Реконструкція освітніх ідей:

На основі історичних даних реконструювати модель програми освіти дорослих, що впроваджувалася у певний історичний період (наприклад, у повоєнній Європі).

Тема: Європейські організації в системі міжнародного співробітництва в сфері освіти дорослих.

Теоретичні завдання

Аналіз діяльності основних організацій:

Дослідити ключові європейські організації, які працюють у сфері освіти дорослих (наприклад, Європейська асоціація освіти дорослих (ЕАЕА), Європейська рада з освіти дорослих (European Lifelong Learning Initiative, ELLI)).

Визначити їхні цілі, завдання та вплив на розвиток освіти дорослих у Європі.

Роль ЄС у розвитку освіти дорослих:

Проаналізувати стратегії та програми Європейського Союзу у сфері освіти дорослих (наприклад, Erasmus+, Grundtvig).

Розглянути, як ці програми сприяють міжнародному співробітництву.

Порівняльний аналіз:

Порівняти підходи до освіти дорослих у Європі та в інших регіонах світу (наприклад, у США або Азії).

Визначити спільні та відмінні риси в діяльності європейських організацій.

Практичні завдання

Огляд програм:

Ознайомитися з програмою Erasmus+ для дорослих та підготувати короткий опис її основних напрямків, цільової аудиторії та результатів.

Розробка освітнього проекту:

Створити концепцію міжнародного проекту у сфері освіти дорослих на основі досвіду європейських організацій.

Створення профілю організації:

Підготувати профіль однієї європейської організації (наприклад, ЕАЕА) із зазначенням її структури, основних напрямків діяльності та партнерських програм.

Дослідницькі завдання

Історія створення організацій:

Дослідити історію створення та розвитку європейських організацій, які займаються освітою дорослих.

Визначити ключові події, що вплинули на їхню діяльність.

Вивчення міжнародних документів:

Ознайомитися з основними документами, прийнятими європейськими організаціями (наприклад, Маніфест ЕАЕА про навчання дорослих).

Проаналізувати їхній вплив на освітню політику країн-членів ЄС.

Моделі співпраці:

Дослідити моделі міжнародної співпраці між європейськими організаціями та іншими регіонами світу у сфері освіти дорослих.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Роль європейських організацій у формуванні концепції навчання протягом життя".

Презентація:

Підготувати презентацію про діяльність однієї європейської організації у сфері освіти дорослих, її досягнення та виклики.

Інфографіка:

Розробити інфографіку, яка показує структуру та напрямки діяльності європейських організацій, що працюють у сфері освіти дорослих.

Практично-дослідницькі завдання

Кейс-стаді:

Проаналізувати конкретний проект або програму, реалізовану однією з європейських організацій у сфері освіти дорослих (наприклад, Grundtvig Projects).

Визначити його вплив на розвиток освіти в регіоні.

Оцінка впливу програм:

Дослідити, як програми європейських організацій у сфері освіти дорослих впливають на професійний розвиток дорослого населення в країнах ЄС.

Аналіз партнерських мереж:

Вивчити, як європейські організації створюють партнерські мережі для обміну досвідом у сфері освіти дорослих.

Розробити рекомендації для створення подібних мереж в Україні.

Творчо-дослідницькі завдання

Проект:

Розробити проект міжнародної програми для підвищення кваліфікації дорослих, орієнтуючись на європейський досвід.

Аналіз статистики:

Дослідити статистичні дані про участь дорослих у міжнародних освітніх програмах ЄС. Визначити основні тенденції та можливості для вдосконалення програм.

Реконструкція історичного розвитку:

На основі історичних даних створити хронологію ключових подій у діяльності європейських організацій у сфері освіти дорослих.

Тема: Зарубіжний досвід формальної і неформальної освіти дорослих

Теоретичні завдання

Формальна та неформальна освіта: порівняльний аналіз:

Проаналізувати визначення та основні характеристики формальної та неформальної освіти дорослих.

Порівняти підходи до цих видів освіти в різних країнах (наприклад, Німеччина, США, Фінляндія).

Моделі освіти дорослих:

Дослідити моделі організації формальної та неформальної освіти дорослих у країнах Європи.

Визначити їхні особливості та ефективність.

Історичний аспект:

Вивчити історичний розвиток формальної і неформальної освіти дорослих у зарубіжних країнах.

Описати, як змінювались підходи до організації навчання.

Практичні завдання

Огляд освітніх програм:

Ознайомитися з програмами формальної освіти дорослих у певній країні (наприклад, програми підвищення кваліфікації у Великобританії).

Підготувати огляд їхньої структури та результатів.

Розробка концепції:

Створити концепцію освітнього курсу для дорослих із використанням елементів формальної та неформальної освіти, орієнтуючись на зарубіжний досвід.

Вивчення прикладів:

Дослідити приклади неформальної освіти дорослих, таких як освітні клуби, воркшопи чи громадські навчальні центри у США або Європі.

Підготувати презентацію про їхню організацію.

Дослідницькі завдання

Ключові принципи:

Дослідити ключові принципи організації неформальної освіти дорослих у країнах Скандинавії.

Проаналізувати, як ці принципи впливають на рівень залученості населення.

Дослідження ролі громад:

Вивчити роль місцевих громад у реалізації програм неформальної освіти дорослих у Канаді чи Австралії.

Визначити їхній вплив на соціальну інтеграцію.

Аналіз статистичних даних:

Дослідити участь дорослого населення в програмах формальної та неформальної освіти у зарубіжних країнах.

Визначити тенденції та чинники, що впливають на рівень участі.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Неформальна освіта як інструмент соціальної трансформації: досвід скандинавських країн".

Презентація:

Підготувати презентацію про системи освіти дорослих у Німеччині, особливу увагу приділивши Volkshochschule (громадські навчальні центри).

Інфографіка:

Розробити інфографіку, яка показує ключові особливості формальної і неформальної освіти дорослих у різних країнах світу.

Практично-дослідницькі завдання

Кейс-стаді:

Дослідити конкретний кейс із реалізації програми формальної або неформальної освіти дорослих у зарубіжній країні (наприклад, програму навчання для мігрантів у Швеції).

Порівняльний аналіз:

Порівняти досвід організації неформальної освіти дорослих у двох різних країнах (наприклад, у Фінляндії та США).

Визначити переваги та недоліки кожного підходу

Розробка рекомендацій:

На основі аналізу зарубіжного досвіду підготувати рекомендації для вдосконалення формальної та неформальної освіти дорослих в Україні.

Творчо-дослідницькі завдання

Проект:

Розробити проект міжнародної співпраці у сфері неформальної освіти дорослих із використанням досвіду зарубіжних країн.

Створення освітнього курсу:

Розробити модель освітнього курсу для дорослих, який би об'єднував елементи формальної і неформальної освіти, орієнтуючись на досвід ЄС.

Аналіз бар'єрів:

Дослідити бар'єри участі дорослих у формальній і неформальній освіті у зарубіжних країнах.

Запропонувати шляхи їх подолання, орієнтуючись на успішний міжнародний досвід.

Тема: Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму.

Теоретичні завдання

Поняття людиноцентризму:

Дослідити визначення людиноцентризму у сфері освіти дорослих.

Визначити ключові принципи, які відображають людиноцентричний підхід в освіті дорослих.

Філософські основи:

Проаналізувати філософські та психологічні основи людиноцентризму в освіті дорослих (гуманізм, екзистенціалізм, теорії Маслоу і Роджерса).

Освітні парадигми:

Порівняти традиційні та людиноцентричні підходи в організації освіти дорослих.

Визначити їхні відмінності та переваги для розвитку особистості.

Практичні завдання

Огляд практик:

Дослідити приклади програм освіти дорослих, які реалізують людиноцентричний підхід (наприклад, курси, що підтримують індивідуальний розвиток і самореалізацію).

Описати їхню структуру та результати.

Розробка тренінгу:

Розробити концепцію тренінгу для дорослих, орієнтованого на розвиток особистісних якостей та реалізацію потенціалу учасників.

Профіль студента:

Створити уявний профіль дорослого студента з урахуванням його потреб, мотивації та цілей у рамках людиноцентричної моделі навчання.

Дослідницькі завдання

Аналіз концепцій:

Дослідити, як принципи людиноцентризму реалізуються в міжнародних програмах освіти дорослих (наприклад, у Скандинавських країнах).

Вплив людиноцентризму:

Вивчити вплив людиноцентричних підходів на ефективність навчання дорослих.

Проаналізувати, як ці підходи сприяють особистісному зростанню та соціальній інтеграції.

Бар'єри у впровадженні:

Дослідити можливі бар'єри у впровадженні людиноцентричних підходів в освіті дорослих та запропонувати шляхи їх подолання.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Людиноцентризм як основа освіти дорослих: виклики та перспективи".

Презентація:

Підготувати презентацію про роль людиноцентричного підходу у створенні інклюзивного середовища для навчання дорослих.

Інфографіка:

Створити інфографіку, яка відображає ключові принципи людиноцентричної освіти дорослих та їхню практичну реалізацію.

Практично-дослідницькі завдання**Кейс-стаді:**

Дослідити конкретний кейс із впровадження людиноцентричних підходів у програму освіти дорослих (наприклад, у рамках корпоративного навчання або соціальних проєктів).

Аналіз індивідуальних потреб:

Провести аналіз потреб певної цільової групи дорослих (наприклад, безробітні, мігранти, люди похилого віку) та розробити рекомендації для створення людиноцентричної освітньої програми.

Розробка навчальної програми:

Створити навчальну програму для дорослих, яка враховує індивідуальні потреби, інтереси та мотивацію учасників.

Творчо-дослідницькі завдання**Проект:**

Розробити освітній проєкт, спрямований на підтримку саморозвитку дорослих через людиноцентричні методики навчання.

Індивідуальні траєкторії:

Розробити модель індивідуальної освітньої траєкторії для дорослого студента в рамках людиноцентричного підходу.

Аналіз успішних практик:

Зібрати інформацію про успішні практики впровадження людиноцентричних підходів у зарубіжній освіті дорослих та підготувати пропозиції для їх адаптації в Україні.

Рефлексивні завдання**Самоаналіз:**

Провести самоаналіз власних навчальних потреб і визначити, як людиноцентричний підхід може сприяти вашому професійному та особистісному розвитку.

Діалог із аудиторією:

Провести опитування серед дорослих слухачів про те, які аспекти навчання є для них найбільш важливими в рамках людиноцентричного підходу, і зробити висновки.

Моделювання освітнього середовища:

Запропонувати модель навчального середовища для дорослих, яка відповідає принципам людиноцентризму (зокрема, емоційна підтримка, розвиток критичного мислення, взаємодія).

Тема: Реалії та перспективи освіти дорослих.**Теоретичні завдання****Аналіз сучасного стану:**

Проаналізувати сучасний стан освіти дорослих у певній країні (наприклад, Україна, Німеччина чи США).

Визначити основні виклики, з якими стикається ця сфера.

Основні тенденції:

Дослідити ключові тенденції у розвитку освіти дорослих на глобальному рівні.

Визначити роль цифровізації, інклюзивності та концепції навчання протягом життя.

Порівняльний аналіз:

Порівняти реалії освіти дорослих у розвинених країнах та країнах, що розвиваються. Визначити фактори, які впливають на ці відмінності.

Практичні завдання

Огляд програм:

Дослідити програми навчання дорослих, що існують у вашому регіоні.

Підготувати огляд із зазначенням їхньої ефективності та можливостей удосконалення.

Розробка стратегії:

Розробити стратегію підвищення доступності освіти дорослих у невеликій громаді.

Вивчення потреб:

Провести невелике опитування серед дорослих про їхні потреби в освіті та підготувати висновки щодо можливостей створення навчальних програм.

Дослідницькі завдання

Дослідження викликів:

Дослідити основні виклики, з якими стикаються дорослі у доступі до освіти, зокрема соціальні, економічні чи культурні бар'єри.

Міжнародні програми:

Вивчити міжнародні програми (наприклад, UNESCO, Erasmus+), які спрямовані на підтримку освіти дорослих, і визначити їхній вплив.

Аналіз статистичних даних:

Знайти та проаналізувати статистику про участь дорослих у навчальних програмах у вашій країні.

Визначити основні тенденції та проблеми.

Творчі завдання

Есе:

Написати есе на тему "Майбутнє освіти дорослих у світі змін: можливості та виклики".

Презентація:

Підготувати презентацію на тему "Перспективи розвитку освіти дорослих у цифрову епоху".

Інфографіка:

Створити інфографіку, яка відображає основні виклики та перспективи освіти дорослих у сучасному світі.

Практично-дослідницькі завдання

Кейс-стаді:

Проаналізувати конкретний успішний кейс реалізації освітньої програми для дорослих у вашій країні або за кордоном.

Визначити чинники успіху цієї програми.

Розробка освітнього проекту:

Розробити концепцію проекту, спрямованого на вирішення проблем доступності освіти дорослих у певній місцевості.

Аналіз цифрових платформ:

Дослідити популярні цифрові платформи для навчання дорослих (Coursera, Udemy, Khan Academy тощо).

Оцінити їхній вплив на освіту дорослих у контексті глобалізації.

Творчо-дослідницькі завдання

Індивідуальна освітня траєкторія:

Розробити модель індивідуальної освітньої траєкторії для дорослого слухача з урахуванням сучасних тенденцій.

Проект розвитку:

Створити проект розвитку локальної системи освіти дорослих, орієнтуючись на кращі міжнародні практики.

Майбутнє освіти дорослих:

Написати дослідницьку роботу на тему "Якими будуть програми освіти дорослих через 20 років: прогноз і рекомендації".

Рефлексивні завдання

Самоаналіз:

Провести аналіз власних освітніх потреб як дорослого слухача.

Сформулювати пропозиції до організації навчальних програм, які відповідатимуть вашим інтересам.

Опитування серед колег:

Провести опитування серед колег або знайомих дорослих щодо їхнього ставлення до освіти дорослих.

На основі отриманих даних скласти рекомендації для закладів освіти.

Роздуми про перспективи:

Написати есе-роздуми на тему "Яке значення освіта дорослих матиме у суспільстві майбутнього?".

9. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Дайте характеристику формуванню систем вищої освіти європейських країн.
2. Розкрийте суть тенденцій та рівнів світової вищої освіти.
3. Обґрунтуйте вимоги до викладача вищої школи.
4. Поясніть у чому полягає суть дотримання академічної доброчесності в ЗВО.
5. Схарактеризуйте головні складові викладацької діяльності.
6. Назвіть та охарактеризуйте вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти.
7. Проаналізуйте підходи щодо визначення педагогічної майстерності.
8. Розкрийте суть основних складових педагогічної культури.
9. Розкрийте роль педагогічної майстерності викладача ЗВО та її вплив на якість навчання.
10. Обґрунтуйте майстерність педагогічного спілкування, як основного чинника для викладача вищої школи.
11. Проаналізуйте значення професійно-творчого розвитку для професійного зростання викладача ЗВО.
12. Обґрунтуйте, що педагогічний такт викладача вищої школи та його майстерність є важливим фактором у розв'язанні педагогічних конфліктів.
13. Опишіть роль майстерності організації освітнього процесу під час аудиторних та позааудиторних занять у ЗВО.
14. Назвіть моделі поведінки, діяльності викладача та розкрийте зміст складових моделей. Виокреміть стилі викладання.
15. Назвіть основні аспекти професійного становлення фахівців для вищої школи в Німеччині та дайте їх характеристику..
16. Розкрийте суть інтегративного підходу, як загальноєвропейської тенденції у підготовці фахівців.
17. Опишіть мережі освітніх установ з професійної підготовки фахівців для вищої школи.
18. Проаналізуйте навчальні програми підготовки фахівців.
19. Надайте загальну характеристику освітнім закладам для підготовки фахівців для вищої освіти у Франції.
20. Ознайомте з освітніми програми з підготовки фахівців для вищої освіти в Австрії.

21. Надайте характеристику мережі освітніх закладів для підготовки фахівців вищої школи в Швеції. Також, проаналізуйте навчальні плани і програми підготовки фахівців.
22. Розкрийте суть професійної освіти фахівців для вищої школи у Польщі.
23. Проаналізуйте суть підготовки фахівців для вищої освіти у Норвегії.
24. Презентуйте професійне становлення майбутніх фахівців вищих шкіл у Фінляндії.
25. Проаналізуйте моделі підготовки фахівців вищої школи у Греції та Бельгії.
26. Проаналізуйте підготовку фахівців для вищої освіти у Данії.
27. Проаналізуйте професійну підготовку фахівців для вищої освіти в Англії.
28. Здійсніть аналіз професійного становлення фахівців для вищої школи у Швейцарії.
29. Дайте характеристику системі професійної підготовки фахівців для закладів вищої освіти в США.
30. Розкрийте суть новітніх світових та європейських освітніх практик підготовки фахівців для вищої школи.
31. Дайте визначення андрагогіки, схарактеризуйте особливості реалізації андрагогічного підходу в закладах вищої освіти України.
32. Проаналізуйте освіту дорослих: європейський та американський досвід: початку ХХІ ст.
33. Розкрийте значення Світової Асоціації з питань освіти дорослих у Лондоні (1919р.)
34. Здійсніть аналіз проблематики розвитку міжнародного руху в сфері освіти дорослих в Ельсінорі (Данія, 1949); Монреалі (Канада, 1960); у Токіо (Японія, 1972); Парижі (Франція, 1985) та Гамбурзі (Німеччина, 1997р.).
35. Проаналізуйте історію міжнародної діяльності в галузі освіти дорослих.
36. Дайте характеристику інституту освіти ЮНЕСКО (Гамбург) – який здійснює формування європейської політики в освіті дорослих.
37. Проаналізуйте послуги національним мережам, організаціям і фахівцям – тренінгові та стипендіальні програми.
38. Розкрийте зміст стратегічній ролі ЮНЕСКО у розвитку освіти дорослих на початку ХХІ століття.
39. Проаналізуйте неперервну професійну освіту: досвід Словаччини.
40. Розкрийте суть функціонування регіональних центрів освіти дорослих в Угорщині.
41. Здійсніть аналіз функціонування центрів дорослих в Республіці Австрія.
42. Розкрийте суть соціального партнерства у ступеневій професійній підготовці фахівців в Австрії та Німеччині.
43. Проаналізуйте освіту дорослих в країнах Західної Європи, Японії та Китаю.
44. Здійсніть аналіз міжнародної освітньої програми в сфері освіти дорослих – «Erasmus+: Grundtvig».
45. Дайте характеристику освіти дорослих у вимірах людиноцентризму.
46. Розкрийте суть докорінних трансформаційних процесів у галузі освіти в країнах зарубіжжя.
47. Як здійснюється реалізація основних шляхів отримання формальної та неформальної освіти?
48. Здійсніть аналіз реаліям та перспективам освіти дорослих.
49. Як здійснюється мобільність у сфері освіти дорослих?
50. Розкрийте суть сучасного застосування інновацій у сфері освіти дорослих: дистанційна форма навчання, використання комунікаційних інформаційних технологій, забезпечення сучасною технікою інформаційних потоків.
51. Проаналізуйте використання комп'ютерних технологій та можливостей систем Інтернет.
52. Розкрийте особливості освіти дорослих в Німеччині : Народні університети, курси в галузі професійної освіти.
53. Дайте характеристику напрямам освіти дорослих Швеції: традиційна освіта для дорослих, позааудиторна освіта дорослих; професійна (професійно-технічна) освіта на ринку праці.
54. Розкрийте суть освітнім програмам для дорослих.
55. Визначити основні виклики, з якими стикається освіта дорослих.
56. Здійснити аналіз європейських організацій, які створюють партнерські мережі для обміну досвідом у сфері освіти дорослих.

57. Надати рекомендації для створення партнерських мереж для обміну досвідом у сфері освіти дорослих (подібних до європейських організацій) мереж в Україні.
58. Розкрийте роль педагогічної майстерності для викладача вищої школи.
59. Наведіть приклад передового педагогічного досвіду, який би Ви рекомендували для використання у ЗВО.
60. Розкрийте суть усіх складників педагогічної майстерності викладачів вищої школи.
61. Опишіть особливості університетів третього віку в Україні та країнах Європи.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліна передбачає навчання із застосуванням наступних методів: словесні (пояснення, розповідь, лекція, вступна бесіда, навчальна дискусія); наочні (ілюстрування, опорний мультимедіа-конспект, скрайбінг); практичні (вправи, дослідження, проектування). Самостійна робота здобувачів вищої освіти: виконання індивідуальних творчих завдань. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Лекції забезпечують здобувачів вищої освіти науково-практичними матеріалами з основ, теорії, та практики світового досвіду підготовки викладачів вищої школи і андрагогів, зокрема, принципів, методів та технологій індивідуалізації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти, а також особливостей професійної діяльності викладача, педагога-андрагога в різних форматах навчання дорослих.

На практичних заняттях формуються навички критичного мислення, здатність логічно, аргументовано висловлювати власні погляди з певного питання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів за рахунок асоціації їх власного досвіду з предметом навчання сприяють завдання для самостійної роботи, виконання яких надає здобувачам вищої освіти можливість застосовувати теоретичні знання на практиці.

Самостійне навчання реалізується також у підготовці до практичних занять, у виконанні індивідуальних творчих завдань.

Під час підготовки до занять здобувачі вищої освіти розвиватимуть навички самостійного навчання, критичного аналізу наукової літератури та матеріалів інформаційних ресурсів, синтезу та аналітичного мислення.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення здобувачів оцінюються на основі Положення про екзамен та заліки у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту та психології» (http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/docum/polog3/26Положення%20про%20іспити%20та%20заліки_n2_1.pdf).

Поточний контроль здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, практичних занять, виконання самостійної роботи (міжсесійного періоду) та оцінюється сумою набраних балів за всіма темами. Контроль академічної успішності охоплює поточну успішність з урахуванням якості виконання індивідуальних творчих завдань, а також передбачає підсумкові показники якості письмових відповідей здобувачів на питання підсумкового іспиту.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи: методи усного контролю: індивідуальне опитування, співбесіда; методи письмового контролю: тестування; оцінювання презентаційних матеріалів; есе.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Загальна (остаточна) кількість балів вираховується сумарно. Максимальна кількість балів – 100.

Методи контролю.

- екзамен;
- усне і письмове опитування;
- індивідуальні завдання;
- доповіді;
- презентації виконаних завдань здобувачами вищої освіти.

Засоби діагностики успішності навчання:

- активна робота на практичних заняттях;
- виконання поточних самостійних робіт;
- творча робота;
- проекти здобувачів вищої освіти, презентації та виступи;
- усна відповідь;
- письмова робота.

Поточний контроль: перевірка презентацій, тестових та творчих завдань до практичних занять. Підсумковий контроль здійснюється та оцінюється за складанням екзамену.

Система поточного контролю базується на застосуванні таких форм контролю: перевірка презентацій здобувачів вищої освіти; виконання тестових завдань; участь в **інформаційних днях** (або інших заходах за програмою) **Еразмус+ у сфері освіти** (підтвердження – сертифікат учасника).

На практичних заняттях оцінюється участь в обговоренні ситуацій та виконанні завдань. Виконання індивідуальних завдань (по 1 завданню на вибір з кожної теми).

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів», є:

- повнота і вчасність виконання;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни «Світовий досвід підготовки викладачів вищої школи і андрагогів»;
- вміння аналізувати ситуації, нормативні документи, що вивчаються.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	добре
68-74	D	задовільно
60-67	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

Схема нарахування балів

Відвідування лекцій – 1 бал за 1 лекційне заняття (1*3=3 бали)

Активність здобувача освіти на практичних заняттях – 5 балів за одну годину практичного/семінарського заняття (5*4=20балів)

Виконання індивідуальних завдань (по 1 завданню на вибір з 8 тем) – 3 бали за 1 індивідуальне завдання (3*8=24 балів)

а) робота на практичному занятті:

Усна відповідь на практичному занятті (презентація) до 5 балів

Активність (доповнення, запитання) 1 – 2 бали

Письмова робота (тести) 5 балів

Творча робота до 10 балів

Екзамен – 40 балів

Поточний контроль																тво рче	екзам ен	Всього	
Тема 1,2			Тема 3,6			Тема 4		Тема 5			Тема 7			Тема 8			10	40	100
Л	П/ С	ІЗ	Л	П/ С	ІЗ	П/С	ІЗ	Л	П/ С	ІЗ	Л	П/ С	ІЗ	Л	П/С	ІЗ			
2	5	6	2	10	3	-	3	2	5	3	-	-	3	-	-	6			

Л – відвідування лекцій

С – активність здобувача освіти на практичному занятті

ІЗ – виконання індивідуального завдання

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5 балів – студент у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; 4 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати та застосовувати набуті знання, відповідь містить незначні неточності; 3-2 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1 бал – відповідь неповна, містить багато неточностей, головний зміст питання не розкрито, студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті.

Умови відпрацювання пропущених занять

Відпрацювання всіх пропущених занять є умовою зарахування заліку. Заняття мають бути відпрацьовані заздалегідь, у день заліку відпрацьовувати пропущені заняття не можна.

Способи відпрацювання занять (один варіант на Ваш вибір):

1. Розробити презентацію на 15-20 слайдів з теми пропущеного заняття; додати до презентації окремим файлом супровідний текст до слайдів зі списком літератури.

2. На основі опрацьованого матеріалу теми пропущеного заняття сформулювати 20 тестових питань різних видів (тести на встановлення відповідності (4 шт.), на виключення зайвого (4 шт.), на визначення понять (4 шт.), на встановлення аналогії (4 шт.), а також питання з відкритою відповіддю (4 шт.)).

3. Виконати додаткове індивідуальне завдання в гугл-класі.

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в ДЗВО “УМО”: «Положенням про організацію освітнього

процесу в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (2020 р.; Інтернет-ресурс: http://umo.edu.ua/images/content/document/norm_2/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%9E%D0%9E%D0%9F_%D0%B7i_%D0%B7%D0%BCi%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf).

При вивченні дисципліни, виконанні практичних занять та проведенні форм контролю студенти зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, зокрема керуватись нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти в ДЗВо «УМО» (2020 р.; Інтернет-ресурс:

http://umo.edu.ua/images/content/document/norm_2/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BDi%D1%81%D1%82.pdf).

Граничний термін проходження всіх видів поточного контролю визначається відповідно до графіку освітнього процесу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи (проекти, презентації, есе, реферати, тести тощо), які виконуються із порушенням встановлених викладачем термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимально можливої кількості балів за даний вид діяльності). Перескладання пропущених занять або завдань самостійної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, працевлаштування тощо). Відвідування аудиторних занять є бажаним. Теми пропущених занять студент опрацьовує самостійно.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Здобувач вищої освіти має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад педагогіки, дидактики, методики викладання історії тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, не запізнюватися на заняття (виняток можуть становити запізнення з поважних причин), дотримуватись правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи; набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Авшенюк Н. М. (2020). *Професійний розвиток педагогічного персоналу в Австралії: методичні рекомендації*. Кропивницький: Імекс- ЛТД. 73 с.
2. Авшенюк Н. М. (2011) *Розвиток міжкультурної компетентності вчителів у США, Великій Британії, Канаді, Австралії: методичні рекомендації*. 93 с. <http://ipood.com.ua/e-library/kompetentnisniy-pidhid-do-pidgotovki-pedagogichnogo-personalu-u-zarubijnih-kranah/rozvitok-mijkulturno-kompetentnosti-vchiteliv-u-ssha,-velikiy-britani,-kanadi,-avstrali/>
3. Андрущенко В. (2010) *Академічна мобільність: проблема реалізації в Україні і в світі*. Вища освіта України. № 1. С. 34-42.
4. Білик, В. В. (2021). *Методи активізації навчання здобувачів вищої освіти магістерського рівня: з досвіду викладання андрагогіки*. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи, 2 (20), 72-80. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(20\).2021.72-80](https://doi.org/10.35387/od.2(20).2021.72-80)

5. Болтівець С., Сігаєва Л. (2003) *Пріоритетні напрями освіти дорослих в матеріалах ЮНЕСКО*. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Випуск 3-4. С.160-164.
6. Вакарчук І. О. (2020) *Нова динаміка вищої освіти і досліджень для соціальних змін та розвитку : болонський процес 2020 – європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі* Фонд “Європа ХХІ”; (за ред. І. О. Вакарчука). Київ: Агентство “Україна”. 64 с.
7. Дубасенюк, О.А. (ред.). (2019). *Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів*. Житомир: Вид-во О.О. Євенок. 328 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29534/6/V_Zhelanova_OMVPSRV_19.pdf
8. Голуб Н. В.(2010) *Україна та міжнародні організації*. Видавництво ТОВ “Кондор”. Київ.182 с
9. Гриньова М. В., Рожнова Т. Є. (2024). *Управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук*. Витоки педагогічної майстерності: збір. наукових праць. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка. Вип. 33. 254 с., С. 66 - 72. <https://sources.pnpu.edu.ua/article/view/309950>.
10. Гриньова М.В., Рожнова Т.Є. (2024) *Планування та організація педагогічного експерименту з управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук*. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 12(40). С. 1834. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)).
11. *Забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах (2022): монографія/ Авшениук Н.М., Дяченко Л.М., Огієнко О.І., Пазюра Н.В., Постригач Н.О.* – Київ: ІПОД НАПН України, 373 с.
12. *Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору (2011)* Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. № 2. С. 102-109. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2011_2\(46\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2011_2(46)).
13. Кремень, В. Г., Луговий, В. І., Лук'янова, Л. Б., Бех, І. Д., Авшениук, Н. М., Аніщенко, О. В., Ващенко, К. О., Саух, П. Ю., Сисоєва, С. О., Іонова, О. М., Вознюк, О. В., Огієнко, О. І., Кочубейник, О. М., Дубасенюк, О. А. (2018) *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи*. Знання України, Київ. ISBN 978-966-316-438-0. <http://eprints.zu.edu.ua/27789/>.
14. Круглашов А. М. (2010) *Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник / склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу*. Ч.1.Чернівці: 212 с.
15. Лук'янова, Л. (2017). *Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід*. Київ: ТОВ «ДКС Центр». <https://bit.ly/37ArWn0>.
16. Махиня Н.В. (2020) *Особливості освіти дорослих у країнах Європейського Союзу*. Київ.
17. *Міжнародне право: (2009) Підручник*. (Ліпкан В. А., Антипенко В. Ф., Акулов С. О. та ін./ заг. ред. В. А. Ліпкана) Київ. КНТ,752 с.
18. Огієнко О.І. (2008) *Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах: монографія*. Суми: Еллада-S. 444 с.
19. Огієнко О.І. (2006) *Аналіз андрагогічної концепції навчання дорослих М. Ноулза*. Вісник Київського міжнар. ун-ту. Сер. Пед. науки. К., 2005. Вип.7. С. 175–186. 58 59
20. Огієнко О.І. (2006) *Освіта дорослих у Швеції: стан, проблеми, перспективи*. Вища освіта України. Дод. 3, т. 1 : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. К., С. 433–441.
21. Огієнко О.І. (2007) *Порівняльно-педагогічні дослідження освіти дорослих у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. Вища освіта України. Дод. 3, т. 5: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Моніторинг якості освіти. К., С. 172–179.

22. Огієнко О.І. (2009) *Роль ЮНЕСКО та Ради Європи у формуванні стратегічних напрямів розвитку освіти дорослих*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. Вип. 9 (19). С. 64–68.
23. *Підготовка андрагогів в зарубіжних країнах (2020): навчальна програма (для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка) / Укл. професор О.І. Огієнко; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН 2019. – Кропивницький: Імекс-ЛТД. – 36 с.*
24. Рожнова Т.Є. (2024). *Експериментальний підхід до управління професійно-творчим розвитком майбутніх викладачів й андрагогів: Вітчизняний і світовий досвід*. Витоки педагогічної майстерності: збір. наукових праць/Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.(Серія “Педагогічні науки”. Вип. 34.(257 с. [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075_146X.2024.34.318125](https://doi.org/10.33989/2075_146X.2024.34.318125)).
25. Рожнова Т. Є. (2024) *Інноваційні підходи до управління професійно-творчим розвитком здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей в європейському вимірі*. Імідж сучасного педагога. Випуск No 4 (217), SSN:електронне – 2522-9729, DOI 10.33272/2522-9729-2024-4(217). Ст. 67-73. Полтава.. <https://isp.pano.pl.ua/issue/view/18298/11221><https://isp.pano.pl.ua/issue/view/18298/11221>.
26. Рожнова Т. Є. (2023) *Значення пайдеї в організації освітнього процесу закладу вищої освіти в умовах Європейського простору*. Пайдея в дзеркалі європоцентричних трансформацій українського культурно-освітнього простору: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. присвяч. 97-й річниці з дня народження Мішеля Фуко (16–17 берез. 2023р.), за заг. Ред.: В. М. Федорця, Ю. Г. Паламарчук, О. В. Клочко, Т. Р. Браніцької. Вінниця : Видавництво: ТОВ «Друк плюс» 2023. 252 с.
27. Рожнова Т. Є., Дяченко М. Д., Дяченко І. О., Кушнерик А. (2023). *Проблема медіаосвіти та медіаграмотності як освітній компонент професійно-творчого розвитку майбутніх педагогів*. Витоки педагогічної майстерності: журнал Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, Випуск 31. 254 с. (Серія «Педагогічні науки»), С. 95-99.. DOI <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2023.32.292642>
28. Рожнова Т. Є. (2023). *Сучасні проблеми управління закладами вищої освіти в європейському вимірі*. Scientific forum: theory and practice of research: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IV International Scientific and Theoretical Conference, October 6, 2023. Valencia, Kingdom of Spain: International Center of Scientific Research. ISBN 979-8-88955-787-6 (series) DOI:<https://doi.org/10.36074/scientia-06.10.2023>
29. Рожнова Т. Є., Тимошко Г. М. (2023). *Підготовка майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук до роботи в інклюзивному освітньому просторі: професійно-творчий аспект*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах :[Збір. Наукових праць]/ Клас. Прив Ун-т – Запоріжжя: КПУ. – Вип. 91. – С.142 – 146. ISSN 1992-5786. DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.91.26>
30. Сисоєва С.О. (2003) *Освіта дорослих: технологічний аспект*. Непер. проф. освіта : теорія і практика. Вип 3, С.78-87. 60
31. *Стратегія реформування освіти в Україні (2003): Рекомендації з освітньої політики*. - К.: "К.І.С.", 296 с.
32. Тараненко І.Г. (2002). *Європейська освіта в Україні*. Освіта України №55, 12 липня 2002р.
33. Томас Б.Тімар, Дейвід Л.Кірн (2004). *Як домогтися досконалості в освіті*. Переклад з англ. Анжели Кам'янець. – Львів: Літопис, 176с.
34. Топузов, О. М. (2024). *Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи*: монографія. Серія «Наукова школа». Київ: Педагогічна думка.
35. Топузов, О., Локшина, О., Джурило, А., & Шпарик, О. (2023). *Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку освіти і науки в Україні*. Український педагогічний журнал, 4, 5–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19>

36. Топузов, О. М., Локшина, О. І., Джурило, А. П., Шпарик, О. М. (2024). *Європейський дослідницький простір : здобутки і перспективи* (Топузов, О. М., Локшина, О.І., ред.). Київ: Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-759-6-2023-51>
37. Rozhnova, T., Sholokh, O., Kapinus, O., Makhynia, T., & Prykhodkina, N. (2024). Training of scientific and pedagogical staff in higher education institutions: quality and requirements. *Revista Eduweb*, 18(1), 164-179. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.12> (Підготовка науково-педагогічних кадрів у ЗВО: якість та вимоги).(Web of Science).
38. Rozhnova T., Sholokh O., Tymoshko P., Yakymenko S., Volotovska T. (2024) The future of soft skills training: Innovations in the higher education system. DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.n1.472-481>. *Brazilian Journal of Education, Technology and Society (BRAJETS)*. <http://dx.doi.org/10.14571/brajets.v17.n1.2024> (Майбутнє навчання Soft skills: інновації в системі вищої освіти).(Web of Science).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

1. Appadurai, Arjun (2000). Grassroots Globalization and the Research Imagination. In Arjun Appadurai, ed., *Globalization. Public Culture Millennium Quartet*. Durham: Duke University Press, pp. 1 – 19.
2. B. Bruns, A. Mingat & R. Rakotomalala (2003). *Achieving Universal Primary Education by 2015*. Washington, DC: The World Bank.
3. Beaton, A. E., Postlethwaite, T. N. et al. (1999). *The Benefits and Limitations of International Educational Achievement Studies*. Paris: UNESCO/ІІЕР.
4. Benjamin Levin (1998) An Epidemic of Education Policy: (What) Can We Learn from Each Other? *Comparative Education*, 24 (2), pp. 131 – 141.
5. Boli, J. & Thomas, G. M. (1999). *Constructing World Culture. International NGOs since 1875*. Stanford: Stanford University Press.
6. Burchert, L. (2000). “Rethinking Educational Aid. From Project to programme to sector-wide support: some questions and concerns.” *Prospects* (4).
7. Chabbott, C. (2003). *Constructing Education for Development. International Organization and Education for All*. New York: Routledge Falmer.
8. Colin J. Bennett (1991). Review Article: What Is Policy Convergence and What Causes It? *British Journal of Political Science*, 21, 215 – 233. Larry Cuban (1998). *How Schools Change Reform*. *Teachers College Record*, 99/3, 453 – 477.
- 168
9. *Current Issues in Comparative Education* (1998). Special Issue 1/1 on “Are NGOs Overrated?”
10. Dale, R. (2001). Constructing a Long Spoon for Comparative Education: Charting the Career of the “New Zealand Model.” *Comparative Education*, 37/4, 493 – 500.
11. David Tyack & Larry Cuban (1995). *Tinkering Toward Utopia*. Cambridge: Harvard University Press.
12. De Moura Castro, C. (2002). The World Bank Policies: damned if you do, damned if you don't. *Comparative Education*. Vol. 38 No. 4 pp. 387-400.
13. *Education at a Glance (Annual Analyses of OECD/CERI)*.
52. Heyneman, S.P. (2003). “The history and problems in the making of education policy at the World Bank 1960-2000.” *International Journal of Educational Development*. Vol. 23. pp. (315-337).
14. Igor Repac, Teja Rek. Survey on communicating education reform in Southeast Europe. SEE
ECN, OSEP-SEE. Ljubljana, January 2005. P.62.
15. Ilon, L. (2002). “Agent of global markets or agent for the poor?” *International Journal of Educational Development*. Vol. 22. pp. (475-482).

16. James Lynch (1998) The Transfer of Dysfunction Paradigms. In: D. Johnson, B. Smith & M. Crossley (Eds) *Learning and Teaching in an International Context: Research, Theory and Practice*, pp. 7 – 33 (Bristol: Centre for International Studies in Education, University of Bristol).
17. Joel Samoff (1999). *Education Sector Analysis in Africa: Limited National Control and Even Less National Ownership*. *International Journal of Educational Development*.
18. Jones, S. (2000). Increasing aid effectiveness in Africa? The World Bank and sector investment programs. In C. Gilbert & D. Vines (Ed.) *The World Bank: Structures and policies*. Cambridge: Cambridge University Press.
19. Kenneth King (2002). Banking on Knowledge: the new knowledge projects of the World Bank. *Compare*. Vol. 32 (3) pp. 311- 326.
20. Klees, S. (2002). "World Bank education policy: new rhetoric, old ideology?" *International Journal of Educational Development*. Vol. 22. pp. (451-474).
21. M. Rahnema & V. Bawtree, eds, *The Post-Development Reader*. London: Zed Books, pp. 85 –93.
22. *Measuring Student Knowledge and Skills. A New Framework for Assessment*. OECD, 1999.
23. Mintrom, M. & Vergari, S. (1998). Policy Networks and Innovation Diffusion: The Case of State Education Reforms. *The Journal of Politics*, 60/1, 126 – 148.
24. Mundy, K & Murphy, L. (2001) "Transnational Advocacy, Global Civil Society? Emerging Evidence from the Field of Education." *Comparative Education Review* v45 n1 p85-126
25. Mundy, K. (2002). "Retrospect and Prospect: education in a reforming World Bank." *International Journal of Educational Development*. Vol. 22. pp. (483-508)
26. Mundy, Karen & Murphy, Lynn (1999). *Transnational Advocacy, Global Civil Society? Emerging Evidence from the Field of Education*. *Comparative Education Review*, 45/1, 85 – 126.
27. OECD. (2003). *Harmonising Donor Practices for Effective Aid Delivery*. Paris, France.
28. Ramirez, F. O. & Meyer, J. W. (2002). *National Curricula: World Models and National Historical Legacies*. In M. Caruso & H.-E. Tenorth, eds, *Internationalisation*. Frankfurt/M: Lang, pp. 91 – 107.
29. Ratcliffe, M. & Macrae, M., *Sector wide approaches to education: A strategic analysis*, DFID Education Research, serial No. 32, 1999.
30. Rimantas Zelvys. *Education Policy: 35 questions and 35 answers*. Vilnius Pedagogical University, OSI-ESP. 2003. P.55. 169
31. Robinson, Peter (1999). The Tyranny of League Tables: international comparisons of educational attainment and economic performance. In R. Alexander, P. Broadford & D. Phillips, eds, *Learning from Comparing*. Oxford: Symposium Books, pp. 217 – 235.
32. Sassa, O. (2003). "Mozambique: Building Partnerships in Educational Sector Development." Study Commissioned by the Embassy of Ireland in Maputo, on behalf of Cooperating Partners in Mozambique. Maputo, Mozambique.
33. Soros, George (2002). *On Globalization*. New York: Public Affairs.
34. Soudien, C. (2002). "Education in the network age: globalisation, development and the World Bank." *International Journal of Educational Development*. Vol. 22. pp. (439-450).
35. Steiner-Khamsi, G. (2003). *The Politics of League Tables*. SOWI, 1.
36. Steiner-Khamsi, G., Torney-Purta, J. & Schwille, J. (2002). *New Paradigms and Recurring Paradoxes in Education for Citizenship*. Oxford: Elsevier.
37. Torney-Purta, J., Schwille, J. & Amadeo, J. (1999). *Civic Education Across Countries: Twenty-four national case studies from the IEA Civic Education Project*. Amsterdam: IEA [Compilation of 24 case studies].
38. UNICEF. (2003). *Progress Report on Unicef Engagement in Sector Wide Approaches to Development*. New York.

39. Watts, D. (2003). Six Degrees. The Science of a Connected Age. New York: Norton (book on theory and methods of network analysis).
40. World Bank. (2001). Can Africa Reach the International targets for Human Development?. Washington, DC.
41. World Bank. (2001). A Chance to Learn: Knowledge and Finance for Education in Sub-Saharan Africa. Washington, DC.
42. World Bank. (2001). Education and Health in Sub-Saharan Africa: A Review of Sector Wide Approaches. Washington, DC.
43. World Bank. (2001). Education and Training in Madagascar: Towards a Policy Agenda for Growth and Poverty Reduction. Washington, DC.
44. World Bank. (2002). "World Bank strategy in the education sector: process, product and progress" International Journal of Educational Development. Vol. 22. pp. (429-437).
45. World Bank. (2002). Enhancing Learning Opportunities in Africa: Distance Education and Information Communication technologies for learning. Washington, DC.
46. World Bank. (2002). Financing Education for All by 2015: Simulations for 33 African Countries. Washington, DC.
47. World Bank. (2003). A Chance for Every Child, Washington, DC.
48. World Bank. Enhancing Human development in the HIPC/PRSP Context. Progress in the Africa Region during 2000. Washington, DC.
49. World Bank. Secondary Education in Africa: Strategies for Renewal. Washington, DC.
50. World Bank. Uganda Post-primary Education Sector Report. Washington, DC.
51. Zdenko Kodolja, Terrice Bassler. Religion and Schooling in Open Society. A framework for informed dialogue. OSI. Ljubljana, Slovenia, December 2004. P.56.

Допоміжна:

1. Авшенюк Н. (2009) Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. Вип. 468. С. 3-11.
2. Андрущенко В. (2010) Академічна мобільність: проблема реалізації в Україні і в світі / В. Андрущенко, В. Молодиченко // Вища освіта України. № 1. С. 34-42.
3. Еврідіка Мережа [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.eurydice.org>.
4. Запорожець О. Ю. (2011) Політика ЮНЕСКО щодо розвитку глобального інформаційного суспільства. Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. Київ. Вип. 96, ч. 2.
5. Коваленко С.М. (2005) Тенденції розвитку освіти дорослих в Англії (остання чверть ХХ- початок ХХІ століття): дис. кандидата пед. наук: 13.00.01. Суми. 186 с.
6. Кривець Н. В. (2009) МОП. Енциклопедія історії України: у 10 т. ред. кол.: В. А. Смолій та ін.; інститут історії України НАН України. Київ. Наукова думка. Т.6. С. 706.
7. Мінка П. П. (2013) Характеристика форм міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю в контексті проблеми адаптації вітчизняного законодавства до законодавства Європейського Союзу. П. П. Мінка, А. В. Хрідочкін .Право і суспільство. № 3. С. 177–182.
8. Мотунова І. Г. (2011) Університет як простір міжкультурного діалогу. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 2. С. 177-186.
9. Нуруллаєв І. С. (2012) Деякі питання зародження і становлення міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Юрист України. № 4. С. 69–76.
10. Республіка Кіпр : наука і освіта [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.demunion.kiev.ua/c/nauka-i-osvita>.
11. Присвітла О. В. (2015) Міжнародне економічне співробітництво у науково-технологічній сфері – перспективи освітніх послуг. Сучасна Україна в глобальному середовищі: стратегічні орієнтири економічного розвитку : монографія. Дніпропетровськ. С. 449-462.

12. Сисоева С.О. (2003) Проблеми сучасної освіти в контексті суспільних трансформацій. Проблеми та перспективи формування національної гуманно-технічної еліти: зб. наук. пр. АПН України. Харків, Вип 1. С.42-46.

13. Чуруксаєва Т.С.(2014) Ратифікація Європейської соціальної хартії (переглянутої) як можливість підтвердити європейський вибір України. Сучасна політична нація: духовно-моральні, культурно-етичні та соціально-економічні засади розвитку: Матеріали XIV науково-практичної конференції. Київ. ВНЗ «Національна академія управління». С. 251-253.

Інтернет-ресурси

1. [http:// www.npu.edu.ua](http://www.npu.edu.ua) (elib@ npu.edu.ua. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
3. <http://www.mon.gov.ua>
4. <http://pidruchniki.ws/>
5. <http://www.twirpx.com/files/psychology/>
6. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
7. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України імені В.О. Сухомлинського

Веб-бібліографія

1. Euraxess researchers in motion. European Comission (Сайт кар'єри та персонального розвитку) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/euraxess/>
2. Gateway to Recognition of Academic and Professional Qualification [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.enic-naric.net>
3. Національний ТЕМПУС-офіс в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://tempus.org.ua/>
4. Німецька служба академічних обмінів. Режим доступу: <https://www.daad-ukraine.org/uk/>
5. Освітній портал [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/news/50090.html>
6. Офіційний сайт Болонського процесу [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/>
7. Офіційний сайт Європейської комісії [Електроннийресурс]. Режим доступу : <http://ec.europa.eu/>
8. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/bologna/vprov/articles/30.html>
9. Програма Європейського Союзу - ERASMUS+ (офіційний сайт національного офісу в Україні). Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/pro-nas.html>.